

Debat på et socialt medie

En kvalitativ undersøgelse af kommunikativ praksis på Debatten-DRs Facebook-side

Kjærbeck, Susanne; Nielsen, Niels Møller

Published in:
NyS

Publication date:
2022

Document Version
Også kaldet Forlagets PDF

Citation for published version (APA):

Kjærbeck, S., & Nielsen, N. M. (2022). Debat på et socialt medie: En kvalitativ undersøgelse af kommunikativ praksis på Debatten-DRs Facebook-side. *NyS*, 62, 7-45. <https://www.nys.dk/article/view/134592/179799>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain.
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact rucforsk@kb.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Debat på et socialt medie

En kvalitativ undersøgelse af kommunikativ praksis på Debatten - DR's Facebookside

SUSANNE KJÆRBECK & NIELS MØLLER NIELSEN

ABSTRACT

Denne artikel præsenterer et studie af debat og kommunikativ praksis på Debatten - DR's Facebookside. Vi behandler i analysen en række aktivitetsformer: reguleringer af sprogbrug, personrelaterede vurderinger og argumenterende aktiviteter, og vi diskuterer hvordan man på den baggrund kan evaluere kvaliteten af den politiske debat. Studiet baseres på de opslag der har genereret størst engagement op til folketingsvalget i 2019. Som analytisk tilgang anvender vi den etnometodologiske samtaleanalyse med inddragelse af indsigter fra pragmatisk argumentationsanalyse. Undersøgelsen viser hvordan sprogbrugen reguleres interaktionelt gennem metasproglig forhandling mellem platformens moderator og brugere med forskellig normativ orientering; at personrelaterede, negative vurderinger optræder som længere sekvenser der polariserer debatten; at argumenterende aktiviteter også finder sted og behandles som oplysende af andre brugere. Og vi peger på at mange indlæg ikke bidrager til en deliberativ proces, men snarere udtrykker den enkelte aktørs særinteresser og lokale, interaktionelle behov. At dømme efter responsen i interaktionen, opleves oplysende argumentation som en deliberativ kvalitet, men der er også en tendens til at fjendtlighed og konflikt optrappes, en tendens som forstærkes på grund af de særlige mediale vilkår. Den retoriske tradition for vurdering af deliberative kvaliteter har været dominerende i debatforskningen. Vi foreslår at en sprognær og deltagerorienteret tilgang udgør et væsentligt supplement.

EMNEORD: debat på Facebook; sociale medier; kommunikativ praksis; etnometodologisk samtaleanalyse; argumentation

INDLEDNING

Denne artikel giver et indblik i den debat og de kommunikative praksisser som udfoldede sig på Debatten - DR's Facebookside i perioden op til folketingsvalget i 2019. Det er almindeligt kendt at de debatter der finder sted på Facebook, ofte foregår i en hård tone (se fx Tepe

2011, Bech-Danielsen 2017). Dette bekræftes af en ny Megafonmåling for TV2 der viser at 68 % af danskerne afholder sig fra at deltage i debatter og interaktioner på sociale medier på grund af den hårde tone (Analyse & Tal 2021). Og samtidig viser undersøgelser at der ikke i særlig stor udstrækning anvendes egentlig argumentation (Linaa Jensen 2014). Men hvordan ser det ud på en Facebookside, som er knyttet til et af landets mest toneangivende debatprogrammer, nemlig DR2's Debatten? Man kan tænke sig at kvaliteten af den politiske debat der foregår på siden, er højere end i mange andre online fora da DR2, og i særdeleshed TV-programmet Debatten, appellerer til et forholdsvis uddannet segment (Dannemand 2019), og da redaktionen har mulighed for at styre og regulere Facebookdebatten.

Undersøgelsen har fokus på brugernes kommunikative praksisser, med henblik på at give et indblik i debatten på dette online medie. Den indskrives sig i den verserende diskussion inden for medieforskningen som handler om hvorvidt online diskussionsfora giver muligheder for revitalisering af den offentlige debat og den demokratiske deltagelse (fx Linaa Jensen 2014, Nielsen 2013), og den tager teoretisk udgangspunkt i en forståelse af kommunikation som et spændingsfelt mellem forståelsesorienteret handling og strategisk handling (Habermas 1984/1992); hvor kommunikation på den ene side tenderer mod en præference for enighed og forståelse, er der på den anden side særinteresser og magtforhandlinger som trækker kommunikationsformen i retning af konflikt og støj. Som ramme om analysen anlægger artiklen endvidere et kritisk blik på en retorisk-normativ forståelse af begrebet debat og foreslår en sproglig og deltagerorienteret tilgang til vurderingen af en debats deliberative værdi.

Analysen falder i tre dele og belyser:

- Hvordan sprogbugen reguleres interaktionelt gennem meta-sproglig forhandling som involverer både platformens moderator og andre brugere på siden, og viser forskellige normative orienteringer.
- Hvordan personrelaterede, negative vurderinger konstrueres som sekvenser af overensstemmende handlinger, både hvad angår handlingstype ("the structural level of cooperation"; Steen-

sig 2013: 20) og den udtrykte holdningsværdi ("the affective level of cooperation"; Steensig 2013: 21). Disse negative vurderinger polariserer debatten, og de er hyppigt forekommende og udgør ofte længere sekvenser.

- At argumenterende aktiviteter også finder sted, og at de anerkendes som oplysende af andre brugere.

Analysens fokus er dels at beskrive med hvilke midler debatten foregår, dels hvilke normer for debat der optræder som deltagerressourcer. På baggrund af disse indikationer på deltagerens normative orienteringer og deres bidrag til regulering af debatadfærden diskuterer vi hvorvidt Facebooksiden kan anses for et debatforum med deliberativ kvalitet.

Da de undersøgte aktiviteter udspiller sig som handling i interaktion, anvendes den etnometodologiske samtaleanalyse som beskrivelsesværktøj (Hutchby & Woofitt 2008, Heritage 1984, Meredith & Potter 2014). For at skelne mellem de ovenfor nævnte aktivitetstyper er det også nødvendigt at kunne sondre mellem argumentation og ikke-argumentation. Hertil anvendes blandt andre Antaki (1994).

Vi inddrager en argumentationsteorisk forståelse af begrebet debat, med henblik på at genrebestemme den form for interaktion som vi har med at gøre på Debatten - DR's Facebookside. Dette involverer en redegørelse for hvorfor interaktionsanalysens deltagerperspektiv er at foretrække frem for et mesterfortolkningsperspektiv (som fx Kock 2008a) i vurderingen af en debats argumentation, interaktion og øvrige sproglige kvaliteter. Genrebestemmelsen præciserer at vi beskæftiger os med en hybridform som bærer titlen 'debat', men som samtidig bærer træk af genren *diskussion*.

Artiklens vigtigste formål er at diskutere materialets deliberative kvaliteter gennem analyser af hvordan deltagere forhandler og orienterer sig mod normer for civilitet, legitimiteten af moderation og fornuftsideal. Artiklen skriver sig således ind i, og kan ses som et bidrag til, den omfattende litteratur om debat på sociale medier (Cappella et al. 2002, Kalch & Naab 2017, Ziegele et al. 2018, Boberg et al. 2018, Hwang et al. 2018). Hvor vi mener at vores resultater kan relateres konstruktivt til litteraturen på området, inddrager vi løbende i analysen konkrete referencer hertil.

Som overgribende teoretisk ramme har Habermas' teori og begrebsapparat om kommunikativ handling (Habermas 1984/1992) det formål at kunne forbinde beskrivelserne af praktisk handling og interaktion med en grundforståelse af sprogbrugens default-orientering mod forståelse og konsensus. Den teoretiske overbygning, med sit indbyggede deliberative ideal, åbner op for et kritisk, vurderende perspektiv på analysens resultater.

DEN ETNOMETODOLOGISKE SAMTALEANALYSE

Den etnometodologiske samtaleanalyses formål er at beskrive sociale medlemmers kommunikative metoder, de såkaldte 'etnometoder', til at producere og forstå mening i samtaler – såvel i institutionelle samtaler, fx forskningsinterviews eller medieret interaktion (Drew & Heritage 1992, Asmuss & Steensig 2008), som i hverdagsamtaler (for overblik over tilgangen, se Heritage 1984, Hutchby & Wooffitt 2008 ten Have 1999, Sacks 1992). Det er en empirifokuseret, mikrosociologisk metode som især har fokus på handlinger i lokal kontekst. Det er et grundlæggende princip at man, enten som deltager i kommunikationen, eller som analytiker, forstår den enkelte handling og dens sproglige design i sekventiel kontekst, dvs. hvad den 'gør' i netop den placering som den har i forhold til foregående handling. Hertil hører også en analyse af hvordan dens værdi som handling lægger grunden for den efterfølgende. Man forstår således enhver kommunikativ handling som "dobbelt kontekstuel" (Heritage 1984: 242). Det forhold at taleture i kraft af deres handlingsværdi sætter rammerne for hvad der kan gælde som relevant handling i næste taletur, kaldes i den samtaleanalytiske terminologi for "sekventiel implikativitet" (Schegloff & Sacks 1967). Den stærkeste form for sekventiel implikativitet optræder i forbindelse med de såkaldte "nærhedspar" (adjacency pairs). Her er der tale om en særlig form for handlingstvung mellem to ytringer – det gælder fx spørgsmål-svar-sekvenser. I ansigt-til-ansigt-interaktion vil de to pardele normalt være placeret lige efter hinanden. Dette princip gør sig dog ikke gældende på samme måde på sociale medier hvor der typisk ikke er 'fælles tilstedeværelse' af aktørerne, og hvor mange-til-mange-kommunikationen gør at det ikke fremstår så strukturelt stringent. Se afsnittet om interaktionelle vilkår i digitalt medieret kommunikation herunder.

En anden vigtig grundsten i den etnometodologiske samtaleanalyse er at man som undersøger bestræber sig på at rekonstruere deltagerens perspektiv, dvs. at beskrive den lokale forståelse som den blev til i den fælles konstruktion og forhandling af mening. Her baserer man sig på de forståelser og normative orienteringer som deltagerne viser hinanden i interaktionen (for uddybning, se Hutchby & Wooffitt 2008, Heritage 1984, Meredith & Potter 2014).

Antaki (1994) beskæftiger sig med forskellige former for forklaring og begrundelse ud fra en samtaleanalytisk tilgang. Han viser hvordan forklaringer og begrundelser (accounts) anvendes i forbindelse med problemer i samtalen, og at den ”problematisk” ytring må forklares for at balancen i samtalen kan genoprettes. Antaki specificerer således: ”If one’s response is ’offensive’ [...] then, given the communicative contract, one opens up a slot for oneself in which an explanatory account must fit” (Antaki 1994: 79, men se også Heritage 1988). Forklaringer og begrundelser adresserer således uoverensstemmelse i interaktionen og viser den normative orientering mod enighed og overensstemmende vurderinger. Antaki definerer argumentation som det at tilbyde retfærdiggørende begrundelse (justification) for påstande, og som samtaleanalytiker interesserer han sig for hvordan argumentation fungerer interaktionelt, herunder hvordan argumentationen modtages af samtalepartneren. Den asynkrone Facebookkommunikation som undersøges, muliggør ikke præcis og løbende koordinering af deltagerens indlæg, men i vores analyse af argumentation, se afsnit 3, ser det ud til at begrundelser har samme grundlæggende funktion som i ansigt-til-ansigt- og andre synkrone samtaler.

Interaktionelle vilkår i digitalt medieret kommunikation

Et vigtigt medialt vilkår er at forbindelsen mellem deltagere på en social platform er *forskudt i både tid og rum*. Tidsforskydningen medfører at nogle af den almindelige samtales koordinerende funktioner, fx pauser og overlappende tale, sættes ud af kraft (Marcoccia 2004). Samtidig optræder mekanismer til turtagning og turtildeling, nærhedspar, feedback, reparation m.v. på ændrede, asynkrone vilkår. Tilsvarende bevirker den rumlige forskydning at en række samtaletrek såsom gestik, øjenkontakt, fysisk kontakt, stemmевolumen m.v. produceres af teknologi-

ske udtryksformer som emojis og anvendelsen af versaler til at udtrykke høj stemmевolumen (Hougaard 2014).

En samtale på en digital platform som Facebook adskiller sig endvidere fra analoge ansigt-til-ansigt-samtaler i og med at den tekniske funktionalitet er baseret på algoritmer der fx sorterer indlæg fra og omorganiserer kommentarer i en tråd (Steinitz 2021). Desuden er rækkefølgen af de enkelte indlæg anderledes end i analoge samtaler, da systemet poster i henhold til modtagelsestidspunktet – på den måde er Facebook-samtaler asynkrone (Meredith & Potter 2014, Herring 1999). Som nævnt ovenfor medfører den manglende synkronicitet at samtalens sekventialitet fungerer på nye vilkår, selvom den sekventielle organisering stadig er den mekanisme der binder de enkelte indlæg sammen som samtaleinteraktion (Reed 2001, Bou-Franch et al. 2012) – en væsentlig forskel er for eksempel at i den asynkrone interaktion kan deltagerne ikke give feedback under produktion af en taletur, mens feedback under tilblivelsen af en taletur spiller en væsentlig rolle for tur-konstruktion og overensstemmelse mellem deltagerne i ansigt-til-ansigt-samtaler.

Grundlæggende er deltagerne i en offentlig mange-til-mange-kommunikation ikke klar over hvem deltagergruppen omfatter, og hvem der er online (Antaki et al. 2006, Marcoccia 2004). Ligeledes ser man at i den asynkrone kommunikation er den emnemæssige stringens reduceret i forhold til andre samtaletyper (Herring 1999). Undersøgelser af Facebook-plattformen viser desuden at den i højere grad er præget af nedladende sprogbrug og performativitet (Ziegele et al. 2018, Bøberg et al. 2018, Linaa Jensen 2014, Lomborg 2013, Herring 1999). På trods af at der ofte ikke er nærhed mellem indlæg der indholds- og handlingsmæssigt hører sammen, spiller den interaktionelle sammenhæng alligevel en stor rolle for meningsdannelsen. På Debatten - DR's Facebookside har det stor betydning for interaktion og forståelse at de fleste deltagere linker deres indlæg til de indlæg de relaterer sig til, via svarfunktionen. Det betyder at de fleste kommentarer eksplicit adresserer hvad de er 'svar' på.

Samtaleanalyse af digitalt medieret kommunikation hviler på det ræsonnement at når elektronisk diskurs er interaktionel, er det nødvendigt at tage en analysemetode i anvendelse som også tager den sekventielle kontekst i betragtning (Meredith & Potter 2014: 371, Herring 1999,

Antaki et al. 2006), om end denne sekventialitet altså er anderledes end i en ikke-medieret samtale. Ovenstående beskrivelse af kommunikationssituationen, specielt med dens forskydninger i tid og rum; den deraf følgende asynkronicitet og dens fravær af kropslige kommunikationssignaler, der erstattes af teknologiske udtryksformer, udgør et væsentligt vilkår for hvordan debatten kan fungere.

KVALITETSKRITERIER FOR DEBAT

Ud over den deskriptive beskrivelse af de aktiviteter der foregår i interaktioner, stiller vi også et normativt spørgsmål til materialet: Hvad er kvaliteten af debatten? Vi beskæftiger os derfor med hvilke sociokulturelle forventninger vi har til en debat. Hvornår oplever vi at en debat befordrer demokratiet, og hvornår er den kontraproduktiv? Vi skal kortfattet runde nogle synspunkter på hvordan selve genren debat kan beskrives, og vi foreslår på baggrund af kommunikativ handlingsteori (Habermas 1984/1992) at debatformen foregår i en spænding mellem forståelsesorienteret og strategisk handlen som kan ses udfoldet i materialet.

I argumentationsteori og retorik ses en debat ofte beskrevet som en kommunikativ konstellation med tre parter: (mindst) to parter som repræsenterer modsatrettede synspunkter, og en tredjepart, publikum, sommetider kaldet *persuadees*, dvs. den part som kan lade sig overbevise (Walton 1989, Jørgensen 1998, Nielsen 2012). Er der ikke en tredjepart som skal lade sig overbevise, men er det derimod de to parter som forsøger at overbevise hinanden, er der tale om en *kritisk diskussion* (van Eemeren & Grootendorst 1992). Det format vi undersøger her, placerer sig som en hybrid mellem disse to idealiserede former. Der er tale om en online interaktion som refererer og kommenterer på den debat som har været transmitteret. Interaktionen kan ligne en debat fordi den har debattens offentlige karakter, men samtidig spiller mange deltagere ikke efter reglerne og behandler i høj grad uenighed som personlige uoverensstemmelser. Om overbevisningsbestræbelsen er rettet mod en tredjepart, eller om det egentlig er modparten som skal overbevises, er ofte ganske uklart og måske heller ikke så vigtigt i denne sammenhæng. Uanset genrehybridiseringen er der tale om argumentativ interaktion (hos Antaki 1994 kaldet "quarrel") som vi analyserer med henblik på

at vise hvordan deltagerne debatterer og behandler uenighed. Vi skal blandt andet se på indikationer på at deltagerne trækker på en kulturelt indlejret præference for *alignment* (strukturel accept) og *affiliation* (afektiv tilknytning) (se Steensig 2013). Set i sammenhæng med en diskussion af debattens deliberative kvalitet kan præference for alignment og affiliation i visse tilfælde ses som en orientering mod fælles forståelse og enighed. Dette reflekterer den konsensusbestræbelse som ligger til grund for forståelsesorienteret handling hos Habermas.

At der så også er forhold som trækker i en modsat retning, er uomgængeligt. Det er en vigtig pointe hos Habermas at konsensus er et *kontrafaktisk ideal*, en situation som kun rent teoretisk kunne tænkes at indtræffe i det tilfælde at man kunne konstruere et kommunikationsrum som var klinisk rensat for magt og støj. Det herredømmefri kommunikationsrum er således et teoretisk abstraktum som bruges til at forklare pointen om at sprogbrugen er styret af konstitutive sprogbehandlingsnormer. I praksis er rummet fyldt med magt og støj, og praktisk kommunikation kan i habermasiansk optik anskues som en evig konfrontation mellem to stærke kræfter: Sprogets rettedhed mod forståelse og enighed på den ene side og magtfaktorer som indebærer at sproget bruges strategisk med henblik på at opnå fordele, på den anden.

I lighed med andre kommunikationsgenrer kan man betragte debattens sprogbrug som en adfærd som tenderer mod balance mellem den kommunikative og den strategiske kraft. Når balancen forrykkes, kan det som regel tilskrives forhold i kommunikationssituationen. For eksempel er der på et socialt medie som Facebook rammevilkår for kommunikationen som er medialt betingede, eksempelvis ændrede turallokeringsmekanismer eller afstand i tid og rum mellem deltagerne, som kan forklare hvorfor vi ser balancen forskyde sig i retning af konflikt (se fx Hougaard 2014, Reed 2001, Hwang et al. 2018) Denne indsigt medfører at en god analyse af debatten forudsætter en analyse af kommunikationssituationens mediale betingelser som behandlet i sektionen ”Interaktionelle vilkår i digitalt medieret kommunikation” herover.

Deltagernes interaktionelt forhandlede kriterier for debat

Debatgenren kan analyseres i mange faglige optikker, men der er en tendens til at retorikken har fyldt meget som referencefaglighed for

analyse af debat (Jørgensen 1998, Kock 2008a). I den retoriske tradition er det almindeligt at anlægge regulative normer for retorisk adfærd. Det er en tradition som går helt tilbage til antikken, og senest ser vi den eksempelvis hos den danske retoriker Christian Kock som i forlængelse af sit fokus på politisk retorik præsenterer et egentligt kodeks for offentlig debat (Kock 2008a, 2008b). Et sådant fokus er udtryk for et 'mesterfortolkningsperspektiv'. Selvom kodeksens anbefalinger har rod i iagttagelser af debatadfærd, er de stadig udtryk for en fortolkning ensidigt udført af den udenforstående betragter.

I denne artikel betragter vi normer for debat som (1) konstitutive og (2) afledt af et deltagerperspektiv. Det vil sige at vi forudsætter at argumenterende sprogbrug opererer ud fra en præference for alignment og affiliation, en konstitutiv normativitet rettet imod gensidig overensstemmelse – som kan ses opført i konkrete deltageraktiviteter. Vi vil argumentere for at debatnormer har mere metodisk-teoretisk vægt når de systematisk kan freanalyseres som dokumenterbar deltageradfærd i interaktion, end når de blot postuleres som eksternt sanktionerede anbefalinger.

Når man skal se på argumentation som deltageradfærd i interaktion, må man forudsætte en række vilkår som på afgørende måder afviger fra klassisk argumentationsforståelse: Dels må man se argumentation som social handling i kontekst (van Eemeren & Grootendorst 1992, Antaki 1994), dels rettes blikket ikke kun mod påstande og disses sandhedskriterier, men derimod mod enhver udfordring af en given sproghandlings gyldighedsbetingelser (Jackson & Jacobs 1980), og dels må man indarbejde i analysen at argumentation er komplekser af handling i sekventiel kontekst. Det er i denne lokale kontekst at det afklares om der fx er tale om forklaring eller begrundelse (Antaki 1994, Antaki & Leudar 1992, Jackson & Jacobs 1980, Jacobs 1986). En EMCA-tilgang (Ethnomethodology and Conversation Analysis) til argumentation lægger op til en anden terminologi end den man ville bruge i argumentationsanalyse, fordi det sekventielle blik lægger op til at se på praktiske handlinger og aktiviteter snarere end på bagvedliggende, logisk struktur eller retoriske figurer. Samtidig har man i EMCA et meget strukturelt fokus idet man betragter en bestemt handling (eller sekvenser af handling) som udtryk for aktørens orientering mod et underliggende system af

velkendte mønstre og strukturer. Begrebet documentary method of interpretation” (se fx Heritage 1984), refererer til den strukturelle orientering i praktisk handling. I vores materiale viser det sig jævnlige at visse forestillinger om argumentativ kvalitet kan spores i interaktionen som en orientering mod fælles normative ressourcer om rationalitet. Eksempelvis er det helt almindeligt at se deltagere udtrykke dispræference for selvmodsigelse. Oplevelsen af at selvmodsigelse er uproduktiv, er vel at mærke ikke blot en kulturel ressource, da selvsamme nonkontradiktions-princip ligger til grund for al logik (et princip som ses formuleret allerede i Aristoteles’ *Metafysik*). I tilfælde hvor deltagerne faktisk orienterer sig mod sådanne rationalitetsforestillinger, vil vi i fremstillingen udpege hvordan sådanne forestillinger korresponderer med argumentationsanalysens Toulmin-model.

Som vi også skal se i analysen, er der kræfter som virker imod de deltagerpositioner som forsøger at hævde de kommunikationskonstitutive debatnormer. Der er, bemærkelsesværdigt nok, i flere tilfælde tale om positioner som underkender ikke blot debattens legitimitet, men selve legitimiteten af den institution som danner rammen om debatten. En konspiratorisk afvisning af hele kommunikationskonteksten behøver øjensynlig slet ikke forholde sig til kommunikationens konstitutive normativitet da den i bund og grund lukker for al kommunikativ handle, med henvisning til at selve den institutionelle ramme er falsk. Se mere om det i analysen af metasproglig forhandling af sprogbrug.

METODE

Som nævnt i indledningen undersøger vi interaktionel regulering af sprogbrugen gennem metasproglig forhandling, personrelaterede negative vurderinger der polariserer debatten, og argumenterende aktiviteter der anerkendes som oplysende af andre brugere.

Når vi har valgt at fokusere på netop disse praksisser, skyldes det at de kan belyse med hvilke midler debatten foregår, og hvilke normer for debat der optræder som deltagerressourcer. På baggrund af en karakteristik af deltagerne handlinger, sprogbrug og normative orienteringer er vi desuden i stand til at diskutere hvorvidt Facebooksiden kan anses for et debatforum med deliberativ kvalitet.

Vores forskningsinteresse er motiveret af det fænomen som Ziegele et

al. (2018) omtaler som "online incivility". "Incivility" definerer de som "negativity combined with a dismissive, disrespectful, aggressive, and hostile tone" (Coe et al. 2014, Ziegele et al. 2018: 529) og som "expression of disagreement by denying and disrespecting [...] the opposing views" (Ziegele et al. 2018: 529). Vi mener som Ziegele et al. (2018) og Boberg et al. (2018) at det er vigtigt at få mere viden om fænomenet incivil adfærd i online debatfora da det kan true den deliberative samtale. Disse studier peger på at incivil adfærd kan optræde som brud med de sociale normer for kommunikation, fx normerne for interpersonel høflighed (Mutz 2015, i Ziegele et al. 2018: 529), eller som aktiviteter hvor fjendtligheden og den hårde tone praktiseres som en direkte trussel for demokratiet, fx i form af racisme eller sexism, som stereotypiserer sociale grupper (Papacharissi 2004). Endelig kan det bemærkes at niveauet af incivilitet er forbundet med niveauet for, og stilen i, moderation. Ziegele et al. (2018) viser således at en regulativ stil i moderationen af incivilitet synes at medføre at inciviliteten eskalerer, mens en mere socialt symmetrisk moderationsform synes at dæmpe den (Ziegele et al. 2018: 545f).

Denne forskningsinteresse gør det særlig relevant at undersøge den sproglige regulering på Facebooksiden, ligesom den gør det særlig relevant at undersøge personrelaterede negative vurderinger – det er navnlig i denne handlingstype at incivilitet finder sit udtryk. Interessen for at undersøge de argumenterende aktiviteter er motiveret af empiriens karakter, at Debatten - DR's Facebookside netop er en side som lægger op til politisk debat. Det synes oplagt at undersøge hvorvidt der er tale om egentlig argumentation, og om den vurderes som oplysende af deltagere. Alle tre fænomener har deliberativ relevans, og analysen af dem giver empirisk grundlag for at diskutere og vurdere debattens kvalitet. Som nævnt i denne artikels indledende afsnit anvender vi Habermas' teori og begreber om kommunikativ handlen (1984/1992) med henblik på at kunne relatere de analytiske resultater på mikroniveau med et samfundsmæssigt perspektiv og diskutere debattens kvalitet.

Vores empiri stammer fra Debatten - DR's Facebookside i perioden fra folketingsvalgets udskrivelse til dets afholdelse i 2019. I den periode var der 29 posts på Debattens Facebookside, 18.626 kommentarer og 31.685 reaktioner (likes osv.). Artiklen tager udgangspunkt i kommen-

tarerne i de 5 mest engagerende posts og går i dybden med udvalgte samtaletråde fra 13., 18. og 31. maj. Analysen tager udgangspunkt i visningen 'most relevant', da det er den visning brugerne typisk ser. Som vi har redegjort for i afsnittet 'Interaktionelle vilkår i digitalt medieret kommunikation', er det en systemisk præmis, såvel for bruger som for analytiker, at nogle indlæg er filtreret fra, at algoritmen også omorganiserer indlæggene og at de optræder som asynkron mange-til-mange-kommunikation. På trods af at sekventialitetens vilkår er ganske anderledes på en Facebookside i forhold til fx ansigt-til-ansigt-kommunikation, udgør kommentarsporene den empiriske virkelighed på platformen.

Samtaleanalysen leverer begreber og metoder til analyse af enkelte handlinger og indlæg i sekventiel kontekst som samtalesekvenser og interaktion (se fx Heritage 1984, Hutchby & Wooffitt 2008, ten Have 1999, Sacks 1992). Analysen af argumentation refererer også til indsigter fra pragmatisk orienteret argumentationsanalyse (Nielsen 2016). Pragmatisk analyse af argumentation og etnometodologisk samtaleanalyse rummer en række metodiske forskelle og bygger på forskellige antagelser, men som Kjærbeck & Nielsen (2009) konkluderer i et sammenlignende studium af de to metodiske tilgange, kan de på nogle punkter betragtes som analytisk komplementære, fx kan argumentationsanalysen i en analyse af argumenterende samtaleaktiviteter supplere samtaleanalysen med begreber om argumentativ holdbarhed. I analysen af argumenterende aktiviteter har vi i høj grad fokus på den interne organisering af indlægget da det er en systemisk præmis at andre ikke kan deltage i turkonstruktionen.

Det enkelte indlægs handlingsværdi undersøges i hele analysen i sekventiel kontekst, og det undersøges for dets tur-design – det vil sige dets struktur og sproglige udformning. Men selv i beskrivelsen af et indlægs interne struktur og udformning er der blik for hvad det gør i forhold til det/de indlæg det tilsyneladende relaterer sig til, så vidt det er muligt i den asynkrone kommunikation.

Den kvalitative undersøgelses styrke består i indsigten i de beskrevne fænomener og praksisformer og deres funktion og samspil. Da undersøgelsen er foretaget med udelukkende kvalitative metoder, kan der naturligvis ikke siges noget præcist om de beskrevne kommunikative

fænomenerens udbredelse i Facebookdebatten. Dog bakkes vores observationer og analyser som tidligere nævnt i høj grad op af andre studier af onlinedebatter og kommentarspor til nyhedsmediers indhold (se fx Ziegele et al. 2018, Boberg et al. 2018, Cappella et al. 2002). Den kvalitative metodes indsigter kan evt. anvendes i et kvantitativt analysedesign, med henblik på at undersøge hyppighed af de beskrevne fænomener.

DEBATTEN SOM TV-PROGRAM OG FACEBOOKSIDE

Debatten er et ugentligt politisk debatprogram der bliver sendt på DR2. Den kendte TV-vært Clement Kjersgaard fungerer som ordstyrer overfor en gruppe af inviterede politikere og andre meningsdannere. Undertiden indgår også 'almindelige' borgere, dvs. personer som ikke har en særlig ekspertise eller er kendte i offentligheden. Fx er der inviteret almindelige borgere i udsendelsen fra 13. maj under framingen "Magteliten møder virkeligheden". Normalt brander Debatten sig som programmet, hvor "Danmarks stærkeste stemmer diskuterer tidens sværeste beslutninger" (DR.dk/Debatten).

Debattens Facebookside så dagens lys i august 2010. På det tidspunkt oplevede traditionelle medier stærk konkurrence fra sociale medier og var i høj grad nødt til at repositionere sig ved at udvide mulighederne for publikums deltagelse på internettet og de sociale medier.

Forbindelsen mellem TV-program og Facebookside etableres eksPLICIT gennem TV-programmets henvisning til Facebooksiden og Kjersgaards opfordringer til at "deltage", "diskutere" og "sige hvad du synes". Desuden etablerer Debatten - DR's opslag forbindelsen, idet de typisk består af et videoklip og citerer fra udsendelsen. Og på Facebooksiden findes ved hvert opslag link til den relevante udsendelse. I valgperioden blev brugerne på siden opfordret til at byde ind med emner til udsendelserne. Og endelig refererer brugerne indimellem til TV-udsendelserne, hvilket også er med til at etablere relationen mellem de to medier.

ANALYSE

1. Metasproglig forhandling om sprogbrug

Denne del af analysen fokuserer på Debatten - DR's og brugernes forsøg på at regulere sprogbrugen på Facebooksiden og brugernes reaktion

på det. I denne del anonymiseres brugernes navne, undtagen referencer til personer der deltog i TV-debatten og redaktørernes navne.

Herunder vises den tekst som Debatten - DR har postet, og som ledsages af et kort videoklip. Opslaget drejer sig om klima. I videoklipet foregår en voldsom diskussion mellem Morten Messerschmidt (DF) og en af de inviterede borgere, nemlig Rikke Damgård Nielsen. Rikke er tidligere i udsendelsen er præsenteret som ”førstegangsvælger og aktiv i det der hedder ’Friday for Future’”.

Opslaget fra 31. maj 2019:

Tid til forandring?

- Hvis alle i verden gjorde som i Danmark, så var problemet globalt noget mindre.

Siger Morten Messerschmidt (DF)

- Nej, nej, nej, hvis alle gjorde ligesom Danmark, så var klimakrisen stukket fuldstændig af.

Svarer Rikke Damgaard Nielsen.

(Debatten - DR 2019a)

Debatten - DR har som redaktion beføjelser til at regulere den kommunikative adfærd på Facebooksiden. Interaktionen herunder viser dog at redaktionens forsøg på regulering af sprogbrugen møder modstand – og den viser hvordan redaktøren Jonas og den pågældende bruger forhandler normerne for sprogbrugen.¹

Debatten - DR: Kære alle. I er meget velkomne til at være uenige med hinanden og de medvirkende i videoen, men vi accepterer ikke personnedsettende kommentarer som ”snottøs” eller ”skrigeskinke”. Hold venligst en nogenlunde høflig tone, så flest muligt får lyst til at debattere med. Vh Jonas// Debatten.

CD: luk nu røven jonas

¹ Uddragene fra Facebook er gengivet så autentisk som muligt, både hvad angår farver, linjeling og stavemåde. Emojis i det enkelte indlæg er inkluderet.

Hvorfor skal I bestemmer hvordan den danske befolkning bruger det primære chitchat medie? 😞 ("slightly frowning face"²) Okokokok *stikker af*

Debatten - DR: Hej

CD. Vi

bestemmer selvfølgelig ikke, hvordan den danske befolkning bruger Facebook. Her på siden modererer vi ikke i folks holdninger, men vi accepterer ikke groft nedsættende sprogbrug.
Vh Jonas // Debatten.

Første indlæg i den udvalgte sekvens afslører at der allerede har været kommentarer med nedsættende ord som "snottøs" og "skrigeskinke". Og i konteksten forstår læseren at de refererer til deltageren Rikke. "Snottøs" refererer nedsættende til hendes alder, status og køn. Samme ord er fx også brugt om Enhedslistens Johanne Schmidt-Nielsen på Facebook (DR2's program 'Ti stille kvinde', november 2014). "Skrigeskinke" betyder ifølge Slangster.dk "en dårlig sangerinde", men udtrykket er også brugt nedsættende om fx Socialdemokratiets Mette Frederiksen af Ekstrabladet, i en sammenhæng hvor det refererer til at være "højroestet" og en som "råber op i medierne" (Kjempff & Mølholt 2019). Det nedsættende ligger i at ordet har en valorisering i retning af at det er for meget, det konnoterer en hysterisk adfærd, og bruges tilsyneladende nedsættende om kvinder. Begge begreber er eksempler på det Boberg et al. (2018) og Ziegele et al. (2018) kalder 'incivility'.

Første indlæg afsluttes med at Debatten-DR opfordrer til en "nogenlunde høflig tone" hvilket begrundes med "så flest muligt får lyst til at debattere med". Den forklarende begrundelse appellerer til modtager om en fælles forståelse, og den viser redaktørens orientering mod deliberativ debat. Skrivestilen i Debattens indlæg markerer sig som anderledes end de øvrige

2 Alle beskrivelser af emojis refererer til standarden på <https://unicode.org/emoji/charts-14.0/full-emoji-list.html>

indlæg idet de indledes med ”Kære alle”, og der afsluttes med ”Vh” og skribentens navn. Disse standardiserede hilseformer øger meddelelsens høflighed og etablerer den gode tone, men gør også kommentaren mere formel og institutionel. Det er skrivestil som konsekvent anvendes af redaktøren.

En bruger, CD, vælger dernæst at indlede sit svar med ”luk nu røven Jonas”, hvilket fungerer som en kraftig afvisning af opfordringen, såvel hvad ytringens handlingsværdi og ordvalg angår. Dernæst udfordres redaktionens rammesætning med spørgsmålet ”hvorfør skal I bestemme hvordan den danske befolkning bruger det primære chitchat medie?”. Spørgsmålet, som er udstyret med en ”slightly frowning face”-emoji, fungerer som kritik af redaktionens regulering – brugeren accepterer ikke den institutionelle præmis. Han omtaler snarere et ’frit’ medie der står åbent for hele befolkningen – således forskyder han moderatorens lokale redaktionelle rettigheder til at være globale censurrettigheder på Facebook som sådan. Afslutningsvis udtrykkes dog en form for accept eller tagen til efterretning, med det tvetydige ”Okokokok *stikker af*” På sociale medier hvor tekstformatet ikke tillader de almindelige udtryk for emfase, såsom kursiv, fed eller understregning, anvendes ofte asterisker til at omkranse det ord som skal udstyres med emfase. Det kan altså forstås som en anerkendelse af at deltagerens eget indlæg netop stikker af i forhold til god skik, og samtidig kan det være en intertekstuel reference til Rikke Damgård Nielsens bemærkning om at klimakrisen ”stikker af”. I 3. og sidste indlæg ovenfor svarer Debatten–DR så på CD’s indlæg. Efter et indledende, venskabeligt ”Hej” skelner Jonas netop mellem brugen af Facebook som sådan og ”her på siden”. Og han gentager, som repræsentant for Debatten, at ”vi accepterer ikke groft nedsættende sprogbrug”. Med denne irettesættende ytring konstrueres en lokal og autoritativ norm for sprogbrug. Det er dog påfaldende at han undlader at adressere eller slette CD’s nedsættende formulering ”luk røven”, men holder sig på diskussionens metaniveau. Netop dette valg spørger en anden bruger til længere nede i tråden:

HMS: Debatten -

DR, hvorfor sletter I ikke et opslag, der indledes med ordene ”luk røven”?

😏(“flushed face”)

Brugeren bakker her redaktionens position op og opfordrer til at slette opslaget og altså intervenere mere konsekvent som interaktiv moderator (se Ziegele et al. 2018 om interaktiv moderation). Ved at forblive på metaniveauet undgår Jonas at personrelatere sin regulerende, direkte handling. Der er dog brugere som efterfølgende reagerer mere direkte på CD's nedsættende sprogbrug ved fx at skrive: "snak dog pænt er du 5 år eller hvad" eller kort og godt "fjols". Sådanne indlæg kan tages for at være deltagerperspektiver på normer for debatskik. Et fjendtligt orienteret indlæg som CD's ækvivaleres eksplicit med manglende modenhed ("er du 5 år"): deltagelse i debatten kræver dannelse og iagttagelse af forudsatte kommunikative normer, se også Andersen & Rathje (2019) vedrørende aldersmæssig kategorisering i online konflikter. Det at andre brugere reagerer på CD's sprogbrug, viser deres normative orientering i spørgsmålet. Disse brugere markerer at udtryk som "luk røven" ikke er acceptable på siden. Sprogbru- gen behandles således ikke som kun redaktionens ansvar – men gøres til et fælles anliggende.

Længere nede i tråden giver regulering af sprogbru- gen fra Debatten - DR's side dog anledning til voldsomme modreaktioner. Andre emner end sprogbru- gen dukker ret umotiveret op og fremstår i kon- teksten som emnemæssige skred. Anknytningen er tilsyneladende at indlæggen vedrører DR. I disse modreaktioner rettes voldsomme an- klager om fake news, tendentiøs behandling og inkompetence mod Debatten - DR, programmet Debatten og Jonas. Det gælder svar-ind- læg som de følgende der alle relaterer sig til Jonas' svar til CD ovenfor: "kom med nogle mere fake News i lyver hele morgen middag og aften fake news", "Debatten - DR jøde tv løgn tv", "Uha, nu kommer Big Brother DDR efter os" og "hold kæft hvor er du hjernedød Jonas fra ræverøde DR! I er til at brække sig over, jer fra DR...".

Her aktiveres indirekte en række delegitimerende anklager som trækker på velkendte, historisk forankrede konspirationsfortællin- ger:

1. Fake News: Fake News-fortællingen er en relativ ny, populi- stisk strategi, som forsøger at delegitimere nyhedsinstitutionen. Oprindeligt er betegnelsen opstået som betegnelse for internet-

baserede organisationer som søger at påvirke politiske processer gennem desinformation (Nielsen 2020), men betegnelsen er senere blevet overtaget af det populistiske højre, mest prominent under Trumpregeringen i USA fra 2016 og fremefter.

2. Den jødiske sammensværgelse: Historisk har fortællingen om en hemmelig, jødisk sammensværgelse været udbredt, ikke blot i nazitidens Tyskland, men også i efterkrigstidens vestlige verden, hvor fortællingen har været set både på venstre- og højrefløjen (Cohn 1967, Kofta et al. 2020, Thing 2014).
3. Big Brother / DDR: Big Brother-begrebet er en reference til George Orwells *1984* om det fuldkomne overvågningssamfund – her sammenstillet med DDR.
4. Alliancen mellem venstrefløjen og Danmarks Radio: Fortællingen har været udbredt i hvert fald siden 1970'erne ofte udtrykt som et argument for at bringe den journalistiske frihed under politisk kontrol (fx foreningen "Aktive Lyttere og Seere") (Villaume 2011).

Fælles for disse anklager er at de trækker på det som Jagers & Walgrave (2007) betegner som *thick populism*, dvs. en form for populisme som ikke indskrænker sig til at forbinde en bestemt politisk holdning med en særlig folkelig tilknytning (såkaldt *thin populism*), men i tilgift søger at marginalisere hele befolkningsgrupper og delegitimere bærende samskabelsesinstitutioner.

I den aktuelle sammenhæng kan man argumentere for at disse anklager fungerer som en over-en-kam-afvisning af Danmarks Radio som den institutionelle legitimitet bag Facebooktråden, se også Boberg et al. (2018: 62) om beskyldninger om 'fake news' over for ældre medieinstitutioner. Anklagen hviler på det ræsonnement at selv institutionen grundlæggende løgnagtig og falsk, er borgeren ikke forpligtet i forhold til de normer som udstedes. Institutionens manglende legitimitet smitter så at sige af på dens kommunikation, og denne helt grundlæggende anklage overtrumfer effektivt forsøget på at regulere sprogbrugen. Det er en slags *ad hominem*-slutning overført til nyhedsinstitutionen: *Hvis du er utroværdig, så er det du siger, også utroværdigt* (se Ross & Rivers 2017 om online delegitimering af politikere).

2. Personrelaterede, negative vurderinger

Opslaget fra 31. maj 2019 (fortsat)

Brugernes vurderinger af de personer der optræder i opslagets videoklip – deres tøj, deres personlighed, deres argumentation og opførsel – fylder rigtig meget i forbindelse med dette opslag. Personrelaterede, negative vurderinger hører under det Ziegele et al. (2018) kalder incivil adfærd. Herunder vises et par eksempler på personrelaterede vurderinger:

PHJ DEJLIG KLOG

PIGE 🙏 ("folded hand") TAK FOR AT DU KÆMPER

FOR EN RENERE JORDKLODE ❤️❤️👉 ("red heart" og "OK hand")

JEM Hvad er formålet

med at hun strejker? Udoveer en forlænget

weekend og længere tid til at shoppe tøj

som gik af mode i 93

Kommentarerne vedrører klimaaktivisten Rikke. PHJ anvender nogle positive vurderinger af Rikke og hendes indsats som deltager i programmet Debatten, som er gengivet i opslagets video. Og hun retter sin tak direkte til Rikke. Indlægget indeholder ingen begrundelser, kun anprisning.

JEM's kommentar er derimod kritisk, nogle ville måske kalde den perfid. I hvert fald får han udtrykt den personlige vurdering at Rikkes tøj "gik af mode i 93" – en kommentar som ligger langt fra den klimadebat som programmet Debatten og videoen på Facebook lægger op til. JEM stiller et retorisk spørgsmål, som han dernæst selv besvarer. Han fremsætter i sit svar den holdning at Rikkes motivation for at strejke ikke er klimaet, men snarere lange weekender og tid til "shoppe tøj som gik af mode i 93".

Man kan ikke vide om brugernes vurderinger knytter sig til opslaget og videoen eller til programmet Debatten, men det er sandsynligt at en stor del af brugerne ikke har set programmet. Ifølge medieforskeren van Dijck (2012) fremmer både Facebooks system og kultur brugernes vurderinger (se også Zappavigna 2012 om Twitter som evalueringsfremmende socialt medie).

Opslaget fra 13. maj 2019

Vi skifter nu til opslaget fra 13. maj. Det er igen ledsaget af et videoklip, et klip der emnemæssigt har fokus på grøn omstilling i energisektoren og atomkraft som del af denne omstilling. Klippets diskussion foregår mellem Theis Palm som er præsenteret som ”statskundskabsstuderende fra Århus”, og Pia Olsen Dyhr, partileder i SF. Opslaget indeholder teksten herunder:

Rødt, blått eller grønt Danmark?

- Atomkraft leverer en sikker og ren energitype. Det producerer konsistent og svinger ikke ud ligesom vind.

Theis Palm opfordrer politikerne til at lægge strategien om, når det kommer til grøn omstilling, og overveje atomkraft. Hør svaret fra Pia Olsen Dyhr (SF).

(Debatten DR 2019b)

Som det fremgår, har opslaget ensidigt fokus på Theis Palms synspunkter vedr. atomkraft. Man kan dog klikke ind på Pia Olsen Dyhrs Facebookside og se mere. Tekstens vinkling kan dels begrundes i at synspunktet i sig selv er kontroversielt, dels at Theis Palm er inviteret som ’borger’. I det følgende skal vi kigge nærmere på eksempler på personrelaterede negative vurderinger hvor brugerne mere direkte og fjendtligt positionerer sig politisk.

JB Tak for denne debat - jeg var i overvejelsen om hvorvidt jeg skulle stemme på SF, men Pia Olsen Dyhr sørgede gevaldigt for, at dette ikke kommer til at ske.
😊(“slightly smiling face”)


I kommentaren ovenfor svarer JB som vælger, og han vurderer Pia Olsen Dyhrs synspunkter negativt, idet han refererer til debatten. Han begrundet ikke sin position, og han forklarer heller ikke nærmere hvad det var han ikke kunne lide ved den politiske kandidat og hendes holdninger. Man kan sige at JB’s vurdering er i overensstemmelse med opslagets vinkel, hvilket kan være en forklaring på at han ikke giver belæg og gør sit indlæg til argumentation. Man kan dog slutte sig til at hvad Pia

Dyhr end har givet udtryk for, så er det for denne skribent en holdning som han er så uenig i, at det i sig selv er tilstrækkeligt til at han ikke vil stemme på hendes parti. Indlægget er udstyret med en "slightly smiling face"-emoji, hvilket har som funktion at nedtone udsagnet. Dette indlæg tjener som et eksempel på et personrelateret indlæg som fremstår moderat, og som forholder sig til den debat som redaktionens opslag stammer fra. Det bliver imidlertid startskuddet til en række eskalerende personrelaterede vurderinger fra andre brugere som er formuleret mere ekstremt:

EU Pia O Dyhr er jo håbløs uvidende om A-kraft. Det er jo pinligt at høre på hvad hun ikke ved om både A-kraft og vindenergi. Rød uvidenhed ...

BF Ligesom meget af det andet bavl, som hun lirer af.

KDH Så er det jo dejligt vi har orakler som jer drenge, der ved en masse om emnet.

 (3 x "face with tears of joy", og 2 x "rolling on the floor laughing")

Den første kommentar ovenfor relaterer sig til et tidligere indlæg, hvor en bruger stiller spørgsmålet "Har hun aldrig hørt om Thorium" – med reference til Pia Dyhr. Spørgsmålet om Pias vidensniveau bliver i EU's kommentar opgraderet til ekstremt formulerede negative vurderinger: "Pia O Dyhr er jo håbløs uvidende om A-kraft. Det er jo pinligt at høre på hvad hun ikke ved om både A-kraft og vindenergi". Handlingsmæssigt kan ytringerne også bestemmes som personrelaterede anklager om uvidenhed. En anklage om uvidenhed kan være relevant i en debat som blandt andet må have rod i kendsgerninger, med henblik på at fremme en saglig diskussion. Imidlertid er det ikke tilfældet her. Dette eksempel er mere ekstremt end det førnævnte, dels på grund af anvendelsen af hyperbel: "*håbløs[t]* uvidende" og "*pinlig*" som etablerer en unødigt voldsom kategorisering (se fx Day & Kjærbeck 2013) af den omtalte po-

litiker, og dermed lægger grunden for en tilsvarende voldsom afstandtagen fra dem der er uenige, og dem som sympatiserer med Dyhr. Og dels på grund af den modtagerpositionering der finder sted; afsender taler til en person som allerede er enig i synspunktet – dette kan være funktionen af modalpartiklerne ”jo” som anvendes to gange i forbindelse med netop de to kvalificeringer af hendes uvidenhed: håbløs og pinlig. Anklagen er med andre ord eksklusivt henvendt til det publikum som allerede er enige i påstanden om Pia Dyhrs fuldstændige uvidenhed på området, og den graver grøften mellem dette publikum og dem der har en anden holdning, dybere.

Sidst i kommentaren generaliseres uvidenheden til at gælde ’de røde’ – uden at brugeren giver belæg for sine skarpe synspunkter. Man kan sige at spørgsmålet vedrørende Pia Dyhrs vidensniveau i det tidligere indlæg kan høres som en negativ vurdering, og da EU’s opgraderede vurdering er i overensstemmelse med denne vurdering, er der ikke nogen lokal anledning til at begrunde synspunktet (se Pomerantz 1984 om vurderingssekvenser).

I 2. indlæg ovenfor indleder BF med “ligesom”, hvorved han viser enighed med synspunktet før. Pia Dyhr vurderes negativt som en der ”lirer bavl af”. Det specificeres ikke nærmere hvad dette ”bavl” består i, og der gives heller ikke noget belæg for det negative synspunkt, som er i overensstemmelse med indlægget før.

I det sidste indlæg ovenfor besvares EU’s og BF’s indlæg med en ironisk, negativ vurdering af deres viden. KDL skriver: ”Så er det jo dejligt vi har orakler som jer drenge, der ved en masse om emnet” – de mange emojis understreger ironien i udsagnet. Der siges her, med indirekte midler, at deres viden kan ligge et meget lille sted (Grice 1975 udpeger implikaturer som opstår på baggrund af overtrædelser af kvalitetsmaksimen som den kommunikationslogiske definition på ironi) – deres synspunkter underkendes af KDL’s indirekte personrettede anklage om uvidenhed, en anklage som forstærkes af de tre storgrinende emojis.

Den handling bliver taget ilde op i følgende svar fra EU:

EU KDH, nu
er det ikke svært at vide mere om den
virkelige verden end en politiker -

især fra venstrefløjen – men det er da synd for dig, at du finder det så utroligt, at der er nogen, som reelt ved noget om det de taler om. Hvis du skal grine ad nogen, så grin af de skoleelever, der tror de dør om 12 år på grund af en klimakrise, der ikke er dokumenteret. Flotte emoji's. De er virkelig med til at give dit budskab seriøsitet.

EU's svar ovenfor fortsætter den hårde tone og det personrettede fokus.

Han lægger ud med en generalisering som skal imødegå kritikken af hans vidensniveau: ”Nu er det ikke svært at vide mere om den virkelige verden end en politiker – især fra venstrefløjen”. I sin tilføjelse får EU også positioneret venstrefløjen og dermed sig selv. Kategorien er ganske stærkt generaliseret: Politikere på venstrefløjen er kategorisk uvidende, hvorfor det følger at det ikke er svært at vide bedre. Dernæst anvendes en personlig vurdering af KDH: ”det er da synd for dig, at du finder det så utroligt, at der er nogen, som reel[l]t ved noget om det de taler om”. Det er en nedladende kommentar som i pålydende form udtrykker medlidenhed, men dette medlidenhedsudtryk positionerer samtidig KDH som én der helt har misforstået eller er ude af stand til at forstå. Skribenten inkluderer desuden sig selv i beskrivelsen ”nogen der reelt ved noget om det de taler om”, hvorved han fastholder og understreger sin overlegne vidensposition. Det sker som et postulat idet den ikke underbygges – der gives intet belæg. Afslutningsvis kommenteres KDH's emojis. Det sker med de sarkastiske vurderinger: ”Flotte emojis. De er virkelig med til at give dit budskab seriøsitet”. Det er påfaldende at der i høj grad 'gives igen' med samme midler som blev brugt af KDL. Imidlertid kan indlægget også ses som et deltagerperspektiv på god debat-skik. Uanset at EU's indlæg ikke er synderlig lødigt (qua overdrivelse, grove kategoriseringer osv.), så refererer han tilsyneladende til en fælles kulturel ressource om at det ikke er god skik at gøre grin med andres synspunkt.

Vi har i dette afsnit set eksempler på at fremsatte vurderinger lægger op til opgraderede medvurderinger (jf. Pomerantz 1984). Og i tilfælde

af negative personrelaterede vurderinger, fremstår de som fjendtlige og aggressive indlæg. Sirola et al. (2019) gør sig lignende iagttagelser i en undersøgelse af brugerreaktioner på pro-anoreksi-videoer på YouTube og anser fjendtlighed som et normativt træk i denne særlige kontekst (Sirola et al. 2019: 21). I disse negative vurderingssekvenser polariseres debatten, og tonen bliver særdeles hård. I og med at der foregår opgraderet medvurdering, graves grøften til dem man er uenig med, endnu dybere. Studier i incivilitet i digitale fora finder nogle helt sammenlignelige resultater. Det fremgår blandt andet at negative indlæg medfører øget incivilitet i efterfølgende indlæg (Ziegele et al. 2018, Hwang et al. 2018).

3. Argumentation

På Facebooksiden findes også egentlig argumenterende aktiviteter. Egentlig argumentation kan defineres som minimum en påstand og en begrundelse, hos Antaki kaldet "claim backing" (se Antaki 1994, Antaki & Leudar 1992), en kompleks sproghandling som vi her refererer til som en "begrundelsesaccount". Det er et velkendt problem at det kan være vanskeligt at skelne mellem accounting-aktiviteter som faktisk begrunder en påstand, og accounts som i højere grad forklarer påstanden (dvs. redegør for kausalitet). Analysestrategien består her i at vurdere den umiddelbare kontekst og se på deltagerens tilslutning til synspunktet eller påstanden; er der manglende tilslutning, vil accounting ofte blive forstået som begrundelser fordi argumentation forudsætter en uenig eller tvivlende modtager (Antaki & Leudar 1992, Jackson & Jacobs 1980, Nielsen 2016). Da vores materiale som debathybrid udpræget udviser uenighed mellem deltagerne, er det ikke overraskende at der er mange aktiviteter som tydeligvis betragtes som argumenterende af deltagerne. Argumenterende aktiviteter ses ikke altid som fuldt udfoldede komplekser af påstand og begrundelse da fælles ressourcer i situationen ofte medfører at deltagerne kan slutte sig til sammenhængen (i pragmatisk forstand gennem implikatur-lignende greb; Grice 1975). I det første eksempel ser vi hvordan kun den del af argumentet som i Toulmin-traditionen kaldes for hjemlen (dvs. den grundlæggende ide at en påstand og dens begrundelse hænger logisk sammen) er eksplicit, mens deltagerne selv må slutte sig til hvordan den samlede begrundel-

sesaccount kan rekonstrueres. Eksemplet stammer fra 31. maj hvor der diskuteres klima:

HHH Hvis alle mennesker i verden havde samme forbrug som en gennemsnitlig indbygger i Danmark, ville vi behøve 4 jordkloder.
Se indikatoren for økologiske fodaftryk.
<https://www.globalis.dk/Landa/Danmark>

Set i isolation kunne denne konstruktion godt ses som en hypotetisk kausalforklaring på en sammenhæng, men i betragtning af konteksten som tydeligt tematiserer uenighed, er det mere nærliggende at forstå den som en begrundelsesaccount, også selvom der ikke er tale om et fuldt udfoldet argument i traditionel forstand.³ HHH behøver blot at betone den pointe at en opskalering af danskernes forbrug til at dække hele verden ville kræve fire jordkloder. Taleren kan så lukrere på deltagernes adgang til fælles ressourcer for rationalitet og kan slutte sig til resten – nemlig at danskernes forbrug ikke er bæredygtigt. Videre implikationer af denne argumentation kan være at modtageren tænker videre og indser at det er nødvendigt at danskerne skærer ned på deres forbrug.

Henvisningen til indikatoren for økologiske fodaftryk tjener til at styrke argumentet, da det understøtter pointen. Den slags dokumentation kaldes for ”rygdækning” i den argumentationsanalytiske tilgang (Nielsen 2016: 113ff).

HHH designer indlægget som argumentation ved at fremlægge dokumentation fra Globalis, et opslagsværk udgivet af FN-forbundets skoletjeneste. Argumentet fremstår relevant i konteksten da det underbygger Rikke Damgaard Niensens argumentation i videoklipet hvor hun siger: ”Hvis alle gjorde ligesom Danmark, var klimakrisen stukket helt af”.

3 Argumentationen kan, i en logisk-filosofisk argumentationsanalysetradition, forstås som følger:
Hvis alle mennesker skal have samme forbrug som danskerne, skal vi bruge 4 jordkloder (eksplicit formuleret hjemmel)
Vi har ikke 4 jordkloder (implicit belæg)
Derfor kan alle mennesker ikke have samme forbrug som danskerne (implicit påstand)

HHH's indlæg er et eksempel på et debatindlæg som faktisk argumenterer sagligt for et synspunkt. Han leverer fremsættende argumentation til fordel for et specifikt synspunkt.

Den deliberative værdi af debatten afhænger imidlertid ikke alene af saglig, fremsættende argumentation, den forudsætter også at deltagerne formår at forstå og respondere på modsynspunkter i interaktionen (Cappella et al. 2002: 76). Et væsentligt aspekt af argumenterende interaktion er således *modargumentation*, dvs. argumentative aktiviteter som rekonstruerer, vurderer og kritiserer andre argumenter – og det er her at analysen af argumentation må forholde sig aktivt til den etnometodologiske samtaleanalyses fokus på sekventialitet. Modargumentationen har en anden funktion end fremsættende argumentation, da modargumentationen forudsætter at der allerede har været fremsat et argument, og den kan typisk bestå af to generelle aktivitetstyper: dels kan der forekomme *rekonstruktion* af andre deltagers synspunkter i form af formulationer, og dels kan der fremkomme *kritiske vurderinger* af modpartens synspunkter. Ofte fylder modargumentative aktiviteter betydelig mere i argumentativ interaktion end fremsættende argumentation (Nielsen 2016: 159-212). De næste eksempler stammer fra opslaget fra 13. maj 2019 hvor Theis Palm argumenterer for A-kraft. Her ser vi, som reaktion på Theis Palms indlæg, et eksempel på modargumentation:

TLN Theis' tal er blevet modbevist flere gange på diverse ingeniør-sider, alligevel bliver han ved med at bruge dem. Hvorfor har debatten ikke forberedt nogle ægte fakta, i stedet for at han bare slynger tal ud, som ikke korrigeret. Derudover nægter Theis at forholde sig til at det tager 30-40 år at opføre et a kraftværk pga planlægning, politik, udbud sikkerhedsgodkendelser etc. Og selvom jeg ikke er meget for at give en SFer ret, så er der ingen kommuner der vil tage imod det radioaktive affald. Vi har mål der skal nås i 2030 (-30% CO2 udledning), dem kan vi ikke nå med a kraft, ej heller 2050, kun det endelige mål med 2100. Og da der skal

hanles nu, er vind og sol bedre alternativer
at bruge vores penge på.

Kritikken af Theis' argumentation ser ud til have to aspekter: Dels vurderes hans talgrundlag at være fejlagtigt da tallene angiveligt "er blevet [modbevist] flere gange på diverse ingeniør-sider". Og dels vurderes Theis' argumentation at være mangelfuld: Han nægter angiveligt at "forholde sig til at det tager 30-40 år at opføre et a-kraftværk pga. planlægning, politik, udbud, sikkerhedsgodkendelser etc." Indlægget forudsætter at det deltagende publikum har set Theis Palms indlæg, og TLN bruger således ikke meget plads på at formulere Theis' synspunkter. De negative vurderinger af Theis' standpunkt er designet sådan at de fremstår som begrundede indvendinger hvor der særligt er fokus på kritik. Skribentens informationstunge vurderinger positionerer ham som en person med viden om emnet. Han positionerer sig også politisk, men på en måde hvor han netop bryder med sit politiske ståsted: "Og selvom jeg ikke er meget for at give en SF'er ret...". Det kan give lydørhed i en diskussion som i øvrigt tager form af to lejre der bekriger hinanden. Vurderingerne "der er ingen kommuner der vil tage imod det radioaktive affald" og "Vi har mål der skal nås..." leder, især på grund af deres placering, frem til den afsluttende begrundelsesaccount "Og da der skal handles nu, er vind og sol bedre alternativer at bruge vores penge på". På trods af en ikke helt klar struktur i TLN's indlæg, lykkes det ham at fremføre en række oplysende indvendinger mod Theis' holdning, og modargumentationen fungerer derefter som udgangspunkt for et fremsettende argument: der skal satses på sol og vind *fordi* der skal handles nu. Skribenten bestræber sig på at oplyse og overbevise andre om sin position, og samtidig positionerer han sig som fagligt vidende i forhold til emnet.

Længere nede i tråden adresseres affaldsproblemet som TLN har nævnt, med en morsom kommentar:

CS Du inddrager et par p-pladser tæt på bagdøren. Så er affaldsproblemet løst 😏 ("winking face")

TLN CS hehe, jeg tror dem
der skal udforme sikkerhedsrapporten
har en fodnote eller to til den
beslutning

BT TLN, Theis' tal er skam gode nok.

CS's indlæg markerer et handlingsmæssigt brud i forhold til TLN's saglige indlæg. I stedet for at reagere negativt på denne udfordring vælger TLN at anerkende det vittige i CS's kommentar, ved at grine af den med "hehe", og dernæst bygge videre på den. TLN's handling kan i denne kontekst betragtes som en 'mestringsteknik' der gør at det morsomme indslag bliver afviklet på egne præmisser, sådan at samtalen kan køre videre i det seriøse spor. Den saglige debat genoptages umiddelbart efter med BT's kommentar: "Theis' tal er skam gode nok". Denne kommentar udgør en kritisk vurdering af TLN's modargumentation, men kommentaren kan næppe forstås som argumenterende i sin egen ret da der ikke egentlig fremføres nogen begrundelser. Der er tale om et postulat: "Theis' tal er skam gode nok." Da der ikke fra skribentens side gøres nogen forsøg på at underbygge den påstand, bidrager kommentaren i sig selv ikke til at opløse uenigheden. Hvis det deltagende publikum skal overbevises om det, så må det alene være på basis af en tillid til at BT ved hvad han taler om. Og det er i konteksten et spinkelt håb da han ikke taler ud fra en etableret ekspertposition.

Ikke desto mindre svarer TLN med et langt argumenterende indlæg:

TLN

BT ja, men det er
det han ikke siger, der er
problemet. Det har kostet
Danmark 100mia at få 6Gw
vind, giver det så mening at
bruge 50 mia på at få 1,5Gw fra
a kraft? Nej det gør det
naturligvis ikke. Og slet ikke da
a kraft først kommer i brug om
30-40 år. Endvidere bliver vind

billigere og billigere, og er blevet markant billigere end de første parker der blev sat op i 80'erne og 00erne. Så derfor giver a kraft ikke mening på kort eller lang sigt, men kun hvis man har år 2100 for øje. Så hvis man sætter tingene i relief (hvilket man bør), så bliver det han siger forkert

TLN lægger ud med at anerkende BT's synspunkt og organiserer derefter sin modargumentation omkring den tidligere fremsatte kritik om at Theis' argumentation er mangelfuld. Han lægger ud med synspunktet "det er det han (Theis) ikke siger, der er problemet", og han stiller det retoriske spørgsmål "giver det så mening at bruge 50 mia på at få 1,5 Gw fra a kraft?", som han selv besvarer – svaret har han allerede begrundet. Derefter følger yderligere begrundelsesaccounts for at det ikke giver mening at investere i a-kraft, nemlig at "a kraft kommer [først] i brug om 30-40 år" og "Endvidere bliver vind billigere og billigere... ". På baggrund af disse begrundelsesaccounts udledes synspunktet igen, i let forandret form: "Så derfor giver a kraft ikke mening på kort eller lang sigt, men kun hvis man har år 2100 for øje". Til allersidst i indlægget vender TLN tilbage sin indledende vurdering, at Theis' argumentation er problematisk: "Så hvis man sætter tingene i relief (hvilket man bør), så bliver det han siger forkert". Denne sidste konklusion knytter eksplicit an til BT's indvending i foregående indlæg "Theis' tal er skam gode nok", og kan forstås sådan at Theis' tal er "gode nok" når de er taget ud af sammenhængen, men ser man det i en større økonomisk kontekst (eller "relief"), så er Theis' samlede argumentation forkert. TLN orienterer sig med indlægget mod en nuanceret håndtering af uenigheden imellem ham selv og BT hvor han anerkender modpartens synspunkt som relevant, men samtidig afviser det på et mere specifikt plan.

Gennem sit vedholdende engagement og grundige argumentation lykkes det TLN at få skabt en 'talerstol' i debatten, hvilket følgende kommentar viser:

MB TLN det er meget oplysende at følge dine indlæg for en ignorant som mig. Tak

Deltageren orienterer sig her normativt til fordel for ”oplysende indlæg”. Det er et godt eksempel på et deltagerperspektiv som fremhæver saglighed og oplysning som en kommunikativ styrke i debatten. Det er også et eksempel på at fraværet af incivil adfærd modtages positivt (igangsætter ikke eskalerende incivilitet i efterfølgende indlæg; Hwang et al. 2018), og at et højt informationsniveau hos deltagere korrelerer med en orientering mod argumentativitet og rationalitet (Kim 2016: 17ff.).

KONKLUSION OG DISKUSSION

Artiklen har undersøgt uddrag af samtaler på Debatten - DR's Facebookside med det formål at give et indblik i den debat og kommunikative praksis som fandt sted på platformen i forbindelse med valget i 2019. Der har været fokus på forhandling om passende sprogbrug på siden og på deltagernes vurderende og argumenterende handlinger. I det følgende præsenteres først analysens konklusioner, og der sættes fokus på hvordan deltagernes sociale og kulturelle ressourcer brydes i en metadiskussion om god debatskik. Det teoretiske fagfelt om deltagelse og deliberativ kvalitet i den offentlige debat udgør den faglige kontekst som undersøgelsen indskriver sig i (Cappella et al. 2002, Kalch & Naab 2017, Ziegele et al. 2018, Boberg et al. 2018), og det rejser spørgsmålet om hvorvidt Facebooksiden kan anses for et debatforum med deliberativ kvalitet. Det vil blive diskuteret efter analysens konklusioner.

I analysen af regulering af sprogbrugen på siden har vi set at Facebooksiden er udfordret af incivil sprogbrug, og vi har set hvordan Debatten - DR forsøger at regulere tonen. Reguleringen sker i forhandling med brugerne – og mange forskellige holdninger gøres gældende. Nogle brugere sætter spørgsmålstejn ved redaktionens ret til at regulere og viser deres protest ved netop at anvende den form for sprog som Debatten - DR prøver at regulere væk, mens andre brugere tager afstand fra nedsættende sprog på siden og opfordrer til yderligere regulering. Vi har desuden set at voldsomme anklager om DR's manglende troværdighed og legitimitet opstod i forlængelse af Debatten - DR's reguleringsforsøg,

anklager som tydeligt skriver sig ind i en nyere populistisk tendens til delegitimering af nyhedsinstitutionen. Mellem brugerne foregår også jævnlige metasproglige og metapragmatiske refleksioner om sprogbrug og tone, og man kan roligt sige at normerne omkring sprogbrug på siden er til fortsat forhandling. Det skal i den sammenhæng bemærkes at en dispræference for grov sprogbrug rent faktisk kan iagttages som en normativ orientering i indlæggene (en observation som også understreges hos Ziegele et al. 2018), en præference som egentlig kun ignoreres i sammenhæng med den totale populistiske afvisning af hele institutionens legitimitet. 'Ordentlig' og saglig sprogbrug som kommunikativ dyd er således ikke eksplicit udfordret i materialet, medmindre det sker i sammenhæng med en sådan afvisning af selve kommunikationens ramme.

Personrelaterede vurderinger er en fremtrædende sproglig handling på siden. Og det drejer sig ofte om negative følelsesladede vurderinger når emnet bliver personen i stedet for den politiske problemstilling. Vurderinger inviterer til flere vurderinger af overensstemmende karakter, men de er også potentielt konfliktsøgende i forhold til brugere der ikke er enige. Det kræver sit at udtrykke uenighed i forhold til ekstreme vurderinger, for man bliver potentielt en del af konflikten. Der bliver i de vurderende indlæg vi har set, ikke gjort noget for at imødekomme de uenige brugere, fx ved hjælp af forklaringer og begrundelser. Man henvender sig først og fremmest til dem der er enige, og derved polariseres debatten. Dette er i overensstemmelse med en af hovedpointerne i Jørgensen, Kock og Rørbech (1994): Fjendtlighed flytter ikke holdninger, men kan virke samlende på modtagere som allerede var enige fra starten (se også Zappavigna 2012 om tilknytning på sociale medier). Ekstreme, personrelaterede vurderinger ses i stort omfang på Debatten - DR's Facebookside. Det er en form for politisk kommunikation som er nem at levere, og som også kan være nem at gå til som læser og måske lade sig underholde af – dog har det nok mest værdi for dem der er enige. Den barske tone skræmmer uden tvivl nogle brugere og begrænser deres lyst til at deltage i debatten (jf. Andersen og Rathje 2019). Analysen viser dog også antydninger af at det er en deltagerorientering at personangreb er potentielt skadelige for en debat.

På Facebooksiden findes også egentlig argumentation. Vi har set det

ukomplicerede argumenterende format hvor brugeren fremstiller et synspunkt efterfulgt af et link til indhold, som så får forklarende og begrundende funktion i forhold til synspunktet. Dernæst så vi eksempler fra en vedholdende debattør som leverede flere lange argumenterende indlæg. Det første af denne debattørs indlæg fremstod som en række faktabaserede indvendinger som ledte frem til et afsluttende argument. Argumentationen blev dernæst udfordret af en vittig kommentar fra en anden bruger, men gennem anerkendelse og deltagelse i den foreslåede aktivitet blev det vittige indslag afviklet. Argumentationen blev derefter genoptaget som aktivitet. Som svar på et modsynspunkt leverede den før omtalte debattør igen en længere modargumentation, denne gang med en klar struktur med begrundelser og synspunkter. Den afsluttende konklusion knytter an til indlæggets indledende synspunkt – og hvor både indledning og afslutning relaterer sig tydeligt til det foregående indlæg. Efterfølgende takkede en anden bruger for de oplysende indlæg hvilket viser hendes normative orientering mod at debat skal være oplysende.

Så hvordan positionerer deltagerne sig metakommunikativt i spørgsmål om god debatskik? På den undersøgte Facebookside med moderator og eksplicit debatpolitik findes faktisk god argumentation – idet den synes at være pragmatisk gyldig og holdbar (Nielsen 2016: 141–158) og oplysende debat som nogen bliver klogere af, ifølge brugerne selv. Debattøren med de lange indlæg orienterer sig som deltager mod deliberative værdier som saglighed og anerkendelse idet han anerkender at en modstander kan synes noget andet. Han har 'lyttet' til modargumenter – det fremgår af måden hvorpå han relaterer sit eget indlæg til det indlæg han opponerer mod. Og han begrundet sine standpunkter og fremfører sine grunde. Dog er nogle indlæg tydeligere struktureret end andre. Det er her værd at lægge mærke til at en anden bruger værdsætter den oplysende argumentation. Det anerkendende indlæg er et godt eksempel på at deltagerne selv kan identificere saglig argumentation, så det er ikke kun set fra et mesterfortolkerperspektiv at det er god argumentation, det er det også fra et deltagerperspektiv. Det mere minimalistiske argument kan for en deltager uproblematisk udfoldes fra en delvist implicit form til et fuldgældigt argument. Anvendelsen af hyperlink til bagvedliggende dokumentation indebærer ganske vist at

denne dokumentation ikke fremstår eksplicit i sammenhængen. Men der er tale om en latent styrkelse af argumentationen fordi dokumentationen er tilgængelig for den deltager som ikke umiddelbart kan eller vil acceptere argumentets pointe.

Det ser ud til at gode debattører ikke blot mestrer argumentation med modtagertilpassede forklaringer og begrundelser, en erkendelse som kan ses underbygget i mere omfattende studier dokumenteret af Cappella et al. (2002). Deres indlæg er også kendetegnet af uformelt sprog som samtidig giver indtryk af viden og indsigt. Såvel indhold, argumentets struktur og de sproglige valg spiller sammen på måder som giver anerkendelse fra andre deltagere.

Man kan ud fra kvalitetskriterier for offentlig debat også kritisere kommunikativ praksis i form af negative personrelaterede vurderinger som dem der indgik i analysen. Dette træk ved materialet bør utvivlsomt forstås i sammenhæng med de særlige mediale vilkår som sociale medier frembyder: Forskydningen i tid og rum mellem deltagerne fjerner en betydelig del af den sociale struktur som ellers kunne modvirke uhæmmede personangreb. Man kan retorisk spørge om man kunne forestille sig at deltagerne ville udføre de samme sociale aktiviteter hvis de var ansigt-til-ansigt i samme fysiske rum. Den medialt betingede distance forskubber balancen mellem kommunikative og strategiske mål i situationen.

Undersøgelsen giver således et broget billede af den kommunikative praksis på Debatten - DR's Facebookside. Mange indlæg har simpelthen ikke til formål at oplyse (med)borgerne så de kan træffe mere kvalificerede beslutninger. De udtrykker tilsyneladende ikke en forventning om en deliberativ proces hvor argumenter vejes op mod hinanden, men snarere den enkelte aktørs særinteresser og behov for at lufte sin uforbeholdne mening. Der foregår meningsudveksling, og aktørerne deltager som borgere i debatten og dermed i samfundet, men samtidig udpeger undersøgelsen et demokratisk problem i og med at den hårde tone uden tvivl skræmmer potentielle deltagere væk, således at de ikke ytrer sig på siden eller måske helt afskriver den. I materialet understøttes dette synspunkt af den fortløbende forhandling om passende sprogbrug. Ziegele et al. (2018) peger på at en socialt symmetrisk og diskursiv moderatorstil kan have gunstig indvirkning på niveauet af incivilitet, men det er næp-

pe det fulde svar på hvad der kan gøres for imødegå den aggressive stil i form af anklager og ansigtstruende sprogbrug. En del af brugerne i vores materiale ønsker tydeligvis en højere grad af regulering hvor redaktionen fx sletter indlæg (se også Kalsnes & Ihlebæk 2021). Men vi har samtidig set manglende accept af den asymmetriske, institutionelle regulering hos en anden del af brugerne og en normativ orientering i retning af at debatdeltagerne bør have stor frihed når platformen er Facebook. Denne gruppe ser ud til at orientere sig mod en populistisk retorik som betragter institutionen DR som grundlæggende illegitim hvorfor DR angiveligt ikke er berettiget til at disciplinere adfærden på Facebook.

På baggrund af det indblik undersøgelsen har givet, kan Facebooksiden til dels anses for et debatforum med en deliberativ kvalitet. Som vi har set, er den deliberative kvalitet at finde i form af oplysende argumentationsaktiviteter – de optræder bare kun sporadisk. Det er også en tydelig tendens at debatten rummer fjendtlighed, og det kan underbygges af studier der viser at denne tendens udvirkes af særlige mediale vilkår på digitale platforme (Hougaard 2014, Reed 2001). Som en modsatrettet tendens ser man også en orientering mod sociokulturelle normer som anvendes til sproglig disciplinering af andre brugere og til legitimering af redaktionens regulering af Facebooksiden. Vi mener at denne modsatte effekt kan forstås som demonstrationen af kommunikationsetisk dyd, dvs. en måde hvorpå deltagere kan legitimere sig selv, og dermed deres synspunkter, i debatten.

Susanne Kjørbeck, lektor
Institut for Kommunikation og Humanistisk Videnskab
Roskilde Universitet
susannek@ruc.dk

Niels Møller Nielsen, lektor
Institut for Kommunikation og Humanistisk Videnskab
Roskilde Universitet
nmn@ruc.dk

LITTERATUR

- Analyse & Tal. 2021. Angreb i den offentlige debat på Facebook. <https://strapi.ogtal.dk/uploads/966f1ebcfa9942d3aef338e9920611f4.pdf> (tilgået 3. april 2022)
- Andersen, E.M. & M. Rathje. 2019. Age and stage of life categorizations used to moralize in online social conflict. *Discourse, context & media* 28. 19-26. DOI: 10.1016/j.dcm.2019.02.001.
- Antaki, C. 1994. *Explaining and arguing. The social organization of accounts*. London: Sage.
- Antaki, C. et al. 2006. "For she who knows who she is:" Managing accountability in online forum messages. *Journal of computer-mediated communication* 11. 114-132. DOI: 10.1111/j.1083-6101.2006.tb00306.x.
- Antaki, C. & I. Leudar. 1992. Explaining in conversation: Towards an argument model. *European journal of social psychology* 22. 181-194. DOI: 10.1002/ejsp.2420220206.
- Asmuss, B. & J. Steensig (red). 2008. *Samtalen på arbejde - konversationsanalyse og kompetenceudvikling*. København: Samfundslitteratur.
- Bech-Danielsen, A. 2017. Hver syvende raser på Facebook. *Politiken.dk*. 16. februar 2017. <https://politiken.dk/kultur/art5836561/Hver-syvende-raser-p%C3%A5-Facebook> (tilgået 7. oktober 2019)
- Boberg, S., T. Schatto-Eckrodt, L. Frischlich, & T. Quandt. 2018. The moral gatekeeper? Moderation and deletion of user-generated content in a leading news forum. *Media and communication* 6(4). 395-419. DOI: 10.17645/mac.v6i4.1493.
- Bou-Franch, P., N. Lorenzo-Dus & P.G.C. Bletvich. 2012. Social interaction in YouTube text-based polylogues: a study of coherence. *Journal of computer mediated communication* 17(4). 501-521. DOI: 10.1111/j.1083-6101.2012.01579.x.
- Cappella, J.N., V. Price & L. Nir. 2002. Argument repertoire as a reliable and valid measure of opinion quality: Electronic dialogue during campaign 2000. *Political communication* 19(1). 73-93. DOI: 10.1080/105846002317246498.
- Coe, K., K. Kenski & S.A. Rains. 2014. Online and uncivil? Patterns and determinants of incivility in newspaper website comments. *Journal of communication* 64(4). 658-679. DOI: 10.1111/jcom.12104.
- Cohn, N. 1967. *Warrant for genocide: the myth of the Jewish world conspiracy and the protocols of the elders of Zion*. London: Serif.
- Dannemand, H. 2019. DR2 skal være kanalen for de særligt interesserede. *Berlingske*. 17. marts 2019. <https://www.berlingske.dk/kultur/dr2-skal-vaere-tv-kanalen-for-de-saerligt-interesserede> (tilgået 10. juni 2021)

- Day, D. & S. Kjærbeck. 2013. 'Positioning' in the conversation analytic approach. *Narrative inquiry* 23(1). 16-39. DOI: <http://dx.doi.org/10.1075/ni.23.1.02day>.
- Debatten - DR. 2019a Facebook.com/Debatten/<https://www.facebook.com/143859902321643/posts/3014288378612100/> (tilgæet 10. juni 2021).
- Debatten - DR. 2019b. Facebook.com/Debatten/ <https://www.facebook.com/143859902321643/posts/2970429876331284/> (tilgæet 10. juni 2021).
- Drew, P. & J. Heritage (red.). 1992. *Talk at work. Interaction in institutional settings*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Grice, P. 1975. Logic and conversation. I.P. Cole & J. Morgan (red.), *Speech acts (Syntax and semantics, vol. 3)*, 41-58. New York: Academic Press. DOI: 10.1163/9789004368811_003.
- Habermas, J. 1984/1992. *The theory of communicative action*. London: Polity Press.
- Heritage, J. 1984. *Garfinkel and ethnomethodology*. Cambridge: Polity Press.
- Heritage, J. 1988. Explanations as accounts: A conversation analytic perspective. C. Antaki (red.), *Analyzing everyday explanation*, 127-144. London: Sage.
- Herring, S. 1999. Interactional coherence in CMC. *Journal of computer mediated communication* 4(4). DOI: 10.1111/j.1083-6101.1999.tb00106.x.
- Hougaard, T.T. 2014. Sproglige forandringer i de nye medier – fra chatstil til hashtag-poesi. *NyS – Nydanske sprogstudier* 46. 39-66. DOI: 10.7146/nys.v46i46.17524.
- Hutchby, I. & R. Wooffitt. 2008. *Conversation analysis*. Cambridge, UK: Polity Press.
- Hwang, H., Y. Kim, & Y. Kim. 2018. Influence of discussion incivility on deliberation: An examination of the mediating role of moral indignation. *Communication research* 45(2). 213-240. DOI: 10.1177/0093650215616861.
- Jackson, S. & S. Jacobs. 1980. Structure of conversational argument: Pragmatic bases for the enthymeme. *The quarterly journal of speech* 66. 251-65. DOI: 10.1080/00335638009383524.
- Jacobs, S. 1986. The management of disagreement in conversation. F.H. van Eemeren et al. (red.) *Argumentation: Across the lines of disciplines*. Dordrecht: Foris.
- Jagers, J. & S. Walgrave. 2007. Populism as political communication style: An empirical study of political parties' discourse in Belgium. *European journal of political research* 46(3). 319-45. DOI: 10.1111/j.1475-6765.2006.00690.x
- Jørgensen, C. 1998. Public debate - an act of hostility? *Argumentation* 12. 431-443. DOI: 10.1023/A:1007735127171.
- Jørgensen, C., C. Kock & L. Rørbech. 1994. *Retorik der flytter stemmer. Hvordan man overbeviser i offentlig debat*. København: Gyldendal.

- Kalch, A. & T. Naab. 2017. Replying, disliking, flagging: How users engage with uncivil and impolite comments on news sites. *Studies in communication and media* 6(4). 395-419. DOI: 10.5771/2192-4007-2017-4-395
- Kalsnes, B. & K.A. Ihlebæk. 2021. Hiding hate speech: Political moderation on Facebook. *Media, culture and society* 43(2). 326-342. DOI: 10.1177/10163443720957562.
- Kim, N. 2016. Beyond rationality: The role of anger and information in deliberation. *Communication research* 43(1). 3-24. DOI: 10.1177/0093650213510943.
- Kjempff, M. & K.S. Mølholt. 2019. På sporet af skrigeskinken <https://stemmensmagt.atavist.com/untitled-project-hv745> (tilgæet 7. oktober 2019).
- Kjærbeck, S. & N.M. Nielsen. 2009. Det gode naboskab? En undersøgelse af etnometodologisk samtaleanalyse og pragmatisk argumentationsanalyse som tilgange til sprogbrug i praksis. R. Therkelsen & E.S. Jensen (red.), *Dramatikken i grammatikken*, 233-267. Roskilde: Institut for Kultur og Identitet.
- Kock, C. 2008a. Kan man opstille adfærdsregler for offentlig debat? *Mediekultur* 44. 58-65. DOI: 10.7146/mediekultur.v24i44.1308.
- Kock, C. 2008b. Fornuftig uenighed. *Rhetorica scandinavica* 48. 64-83.
- Kofta, M., W., M. Soral, M. Bilewicz & S. Kitayama. 2020. What breeds conspiracy antisemitism? The role of political uncontrollability and uncertainty in the belief in Jewish conspiracy. *Journal of personality and social psychology* 118(5). 900-918. DOI: 10.1037/pspa0000183.
- Linaa Jensen, J. 2014. Online deliberations and beyond? A time-based and comparative study of Danish political debates online. *Mediekultur* 56. 23-43. DOI: 10.7146/mediekultur.v30i56.16327.
- Lomborg, S. 2013. Genreforhandling som kommunikativ praksis på Facebook. J. Linaa Jensen & J. Tække (red.), *Facebook: Fra socialt netværk til metamedie*, 95-116. København: Samfundslitteratur.
- Marcoccia, M. 2004. On-line polylogues: Conversation structure and participation framework in internet newsgroups. *Journal of pragmatics* 36(1). 115-145. DOI: 10.1016/S0378-2166(03)00038-9.
- Meredith, J. & J. Potter. 2014. Conversation analysis and electronic interactions: Methodological, analytic and technical considerations. H.L. Lim & F. Sudweeks (red.), *Innovative methods and technologies for electronic discourse analysis*, 370-393. Hershey, PA: IGI Global. DOI: 10.4018/978-1-4666-4426-7.ch017.
- Mutz, D.C. 2015. *In-your-face politics: The consequences of uncivil media*. Princeton: Princeton University Press.

- Nielsen, N. M. 2012. Dialectical citizenship? Some thoughts on the role of pragmatics in the analysis of public debate. I C. Kock & L.S. Villadsen (red.), *Rhetorical citizenship and public deliberation*. University Park, Pennsylvania: Pennsylvania State University Press.
- Nielsen, N.M. 2013. Offentlighed som repræsentation af betydningssystemer. S. Holmström & S. Kjærbeck (red.), *Legitimitet under forandring: Virksomheden i samfundet*, 113-136. Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Nielsen, N.M. 2016. *Argumenter i kontekst: Introduktion til pragmatisk argumentationsanalyse*, 2. udg. Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Nielsen, N.M. 2020. Normativ argumentation: Fornuftig uenighed mellem konsensus og desinformation. N.M. Nielsen & K. Pedersen (red.), *Politisk kommunikation i humanistisk perspektiv*, 103-124. København: DJØF Forlag.
- Papacharissi, Z. 2004. Democracy online: Civility, politeness, and the democratic potential of online political discussion groups. *New Media & Society* 6(6). 259-283. DOI: 10.1177/1464804041444.
- Pomerantz, A. 1984. Agreeing and disagreeing with assessments: Some features of preferred/dispreferred turn shapes. J.M. Atkinson & J. Heritage (red.), *Structures of social action, studies in conversation analysis*, 57-101. Cambridge: Cambridge University Press. DOI: 10.1017/CBO9780511665868.008.
- Reed, D. 2001. 'Making conversation': Sequential integrity and the local management of interaction in Internet newsgroups. *Proceedings of the 34th annual Hawaii international conference on system sciences* 4. IEEE Computer Society. DOI: 10.1109/HICSS.2001.926502.
- Ross, A.S. & D.J. Rivers. 2017. Digital cultures of political participation: Internet memes and the discursive delegitimization of the 2016 U.S presidential candidates. *Discourse, context and media* 16(4). 1-11. DOI: 10.1016/j.dcm.2017.01.001.
- Sacks, H. 1992. *Lectures on conversation*, 1-2. Oxford: Basil Blackwell.
- Schegloff, E.A. & H. Sacks. 1967. Opening up closings. *Semiotica* 7. 289-327. Genoptrykt i R. Turner (red.). 1974. *Ethnomethodology*, 233-264. Harmondsworth: Penguin.
- Sirola, A., M. Kaakinen, T. Turja, & A. Oksanen. 2019. (Un)doing deviance: Social categorization in user reactions to pro-anorexia videos on YouTube. M.F. Wright (red.), *Digital technology: Advances in research and applications*, 231-260. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:tuni-202005155360>

- Steensig, J. 2013. Conversation analysis and affiliation and alignment. C. Chapelle (red.), *The Encyclopedia of applied linguistics*. Oxford: Wiley-Blackwell. DOI: 10.1002/9781405198431.wbeal0196.
- Steinitz, S. 2021. Kommentarsporet på Facebook er mediernes billigste annonceplads. *Altinget.dk* <https://www.alinget.dk/digital/artikel/kommentarsporet-er-mediernes-billigste-annonceplads-og-afsloerer-hvem-der-saetter-rammerne-for-debatten> (tilgået 12. august 2022).
- Ten Have, P. 1999. *Doing conversation analysis*. London: Sage.
- Tepe, A.D. 2011. Debatkulturen på Facebook er sygelig og uhøflig. *Politiken.dk*. 19. december 2011. <https://politiken.dk/debat/art5464550/Debatkulturen-p%C3%A5-Facebook-er-sygelig-og-uh%C3%B8flig> (tilgået 7. oktober 2019).
- Thing, M. 2014. *Antisemitismens bibel: Historien om smædeskriften Zions Vises Protokoller*. København: Informations forlag.
- Van Dijk, J. 2012. Facebook as a tool for producing sociality and connectivity. *Television & new media* 13(2). 160-176. DOI: 10.1177/1527476411415291.
- Van Eemeren, F. H. & R. Grootendorst. 1992. *Argumentation, communication, and fallacies: A pragma-dialectical perspective*. London: Routledge.
- Villaume, P. 2011. Aktive lyttere og seere. J.T. Lauridsen (red.), *Den kolde krig og Danmark*. København: Gads forlag.
- Walton, D.N. 1989. *Informal logic: A handbook for critical argumentation*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Zappavigna, M. 2012. *Discourse of Twitter and social media: How we use language to create affiliation on the web*. London & New York: Continuum.
- Ziegele, M., P. Jost & D. Heinbach. 2018. Journalistic counter-voices in comment sections: Patterns, determinants, and potential consequences of interactive moderation of uncivil user comments. *Studies in communication and media* 7(4). 525-554. DOI: 10.5771/2192-4007-2018-4-525.